Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

10. dubna 2018 *

„Řízení o předběžné otázce – Služby v oblasti dopravy – Směrnice 2006/123/ES – Služby na vnitřním trhu – Směrnice 98/34/ES – Služby informační společnosti – Předpis pro služby informační společnosti – Pojem – Služba, která umožňuje pomocí aplikace pro chytré telefony za úplatu zprostředkovat kontakt mezi neprofesionálními řidiči používajícími vlastní vozidlo a osobami, které se chtějí přemístit po území města – Trestní sankce“

Ve věci C-320/16,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím tribunal de grande instance de Lille (soud rozhodující v prvním stupni v Lille, Francie) ze dne 17. března 2016, došlým Soudnímu dvoru dne 6. června 2016, v trestním řízení proti

Uber France SAS,

za přítomnosti:

Nabila Bensalema,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení K. Lenaerts, předseda, A. Tizzano, místopředseda, R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, A. Rosas, J. Malenovský a E. Levits, předsedové senátů, E. Juhász, A. Borg Barthet, D. Šváby (zpravodaj), K. Jürimäe, C. Lycourgos a M. Vilaras, soudci,

generální advokát: M. Szpunar,

vedoucí soudní kanceláře: V. Giacobbo-Peyronnel, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 24. dubna 2017,

s ohledem na vyjádření předložená:

– za Uber France SAS Y. Chevalierem, Y. Boubacirem a H. Calvetem, avocats,

– za N. Bensalema T. Ismi-Nedjadim, avocat,

– za francouzskou vládu D. Colasem a R. Coesmem, jako zmocněnci,

– za estonskou vládu N. Grünberg, jako zmocněnkyní,

– za nizozemskou vládu H. Stergiou a M. Bulterman, jako zmocněnkyněmi,

* Jednací jazyk: francouzština.

– za polskou vládu B. Majczynou, jako zmocněncem,

– za finskou vládu S. Hartikainenem, jako zmocněncem,

– za Evropskou komisi H. Tserepa-Lacombe, J. Hottiaux a Y. G. Marinovou, jakož i G. Braga da Cruzem a F. Wilmanem, jako zmocněnci,

– za Kontrolní úřad ESVO C. Zatschlerem, Ø. Bøem, M. L. Hakkebo a C. Perrin, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 4. července 2017,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 1 a čl. 8 odst. 1 směrnice Evropského Parlamentu a Rady 98/34/ES ze dne 22. června 1998 o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů a předpisů pro služby informační společnosti (Úř. věst. 1998, L 204, s. 37; Zvl. vyd. 13/20, s. 337), ve znění směrnice Evropského Parlamentu a Rady 98/48/ES ze dne 20. července 1998 (Úř. věst. 1998, L 217, s. 18; Zvl. vyd. 13/21, s. 8) (dále jen „směrnice 98/34“), jakož i čl. 2 odst. 2 písm. d) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES ze dne 12. prosince 2006 o službách na vnitřním trhu (Úř. věst. 2006, L 376, s. 36).

2 Tato žádost byla předložena v rámci řízení zahájeného před trestním soudem, kterému byla předložena přímá obžaloba s návrhem na přiznání náhrady škody v adhezním řízení, proti společnosti Uber France SAS za protiprávní organizování systému zprostředkování kontaktu mezi neprofesionálními řidiči používajícími vlastní vozidlo a osobami, které se chtějí přemístit po území města.

Právní rámec

Unijní právo

Směrnice 98/34

3 Článek 1 body 2, 5, 11 a 12 směrnice 98/34 stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

[…]

2. ‚službou‘; jakákoli služba informační společnosti, tj. každá služba poskytovaná zpravidla za úplatu, na dálku, elektronicky a na individuální žádost příjemce služeb.

Pro účely této definice se rozumí:

– ‚službou poskytovanou na dálku‘; služba poskytovaná bez současné přítomnosti stran,

– ‚službou poskytovanou elektronicky‘; služba odeslaná z výchozího místa a přijatá v místě jejího určení prostřednictvím elektronického zařízení pro zpracování a uchovávání dat (včetně digitální komprese) a jako celek odeslaná, přenesená nebo přijatá drátově, rádiově, opticky nebo jinými elektromagnetickými prostředky,

– ‚službou na individuální žádost příjemce služeb‘; služba poskytovaná přenosem dat na individuální žádost.

Příklady služeb, které nejsou zahrnuty do této definice, jsou uvedeny v příloze V.

[…]

5. ‚předpisem pro služby‘; požadavek obecného charakteru týkající se přístupu ke službám a jejich poskytování ve smyslu bodu 2, zejména ustanovení týkající se poskytovatele služeb, služeb samotných a příjemce služeb, s výjimkou předpisů, které se nezaměřují specificky na služby definované ve výše uvedeném bodu.

[…]

Pro účely této definice:

– se předpis považuje za zaměřený výhradně [specificky] na služby informační společnosti tehdy, je-li s ohledem na jeho odůvodnění a jeho znění konkrétním záměrem a cílem všech nebo některých jeho ustanovení regulovat tyto služby přímo a cíleně,

– předpis se nepovažuje za zaměřený specificky na služby informační společnosti, působí-li na tyto služby [týká-li se těchto služeb] pouze nepřímo nebo náhodně.

[…]

11. ‚technickým předpisem‘; technické specifikace a jiné požadavky nebo předpisy pro služby včetně příslušných správních předpisů, jejichž dodržování je při uvedení na trh, při poskytování služby, při usazování poskytovatele služeb nebo při používání v členském státě nebo na jeho větší části závazné *de iure* nebo *de facto*, jakož i právní a správní předpisy členských států zakazující výrobu, dovoz, prodej nebo používání určitého výrobku nebo zakazující poskytování nebo využívání určité služby nebo usazování poskytovatele služeb s výjimkou předpisů stanovených v článku 10.

[…]

12. ‚návrhem technického předpisu‘ znění technické specifikace nebo jiného požadavku nebo předpisu pro služby včetně správních předpisů, které je vypracováno se záměrem vydat tuto specifikaci [jako technický předpis] nebo ji v konečném stadiu vydat jako technický předpis, které je ve stadiu přípravy, kdy ještě mohou být provedeny zásadní změny.“

4 V článku 8 odst. 1 prvním pododstavci této směrnice se stanoví:

„S výhradou článku 10, členské státy sdělí neprodleně Komisi každý návrh technického předpisu s výjimkou případu, kdy takový předpis pouze přejímá úplné znění mezinárodní nebo evropské normy a kdy postačí informace o dotyčné normě; členské státy současně Komisi sdělí důvody, pro které je nezbytné takový technický předpis přijmout, pokud již nebyly uvedeny v samotném návrhu.“

5 V souladu s články 10 a 11 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/1535 ze dne 9. září 2015 o postupu při poskytování informací v oblasti technických předpisů a předpisů pro služby informační společnosti (Úř. věst. 2015, L 241, s. 1) byla směrnice 98/34 dne 7. října 2015 zrušena.

Směrnice 2006/123

6 Bod 21 odůvodnění směrnice 2006/123 uvádí, že „[z] oblasti působnosti této směrnice by měly být vyloučeny dopravní služby včetně městské dopravy, taxislužby, sanitních služeb a přístavních služeb“.

7 Článek 2 odst. 2 písm. d) směrnice 2006/123 stanoví, že se tato směrnice nevztahuje na služby v oblasti dopravy, včetně přístavních služeb, spadající do oblasti působnosti hlavy V třetí části Smlouvy o ES, nyní hlavy VI třetí části Smlouvy o FEU.

Francouzské právo

8 Na základě loi n° 2014-1104 du 1er octobre 2014 relative aux taxis et aux voitures de transport avec chauffeur (zákon č. 2014-1104 ze dne 1. října 2014 o taxislužbě a najímaných dopravních vozidlech s řidičem) (JORF ze dne 2. října 2014, s. 15938) byl do code des transports (zákon o dopravě) vložen článek L. 3124-13 následujícího znění:

„Kdo organizuje systém zprostředkovávání kontaktu mezi zákazníky a osobami vykonávajícími činnosti uvedené v článku L 3120-1 [tj. služby silniční přepravy osob poskytované za úplatu vozidly s méně než deseti místy, s výjimkou veřejné hromadné dopravy a soukromé silniční přepravy osob], aniž se jedná o podnik v oblasti silniční dopravy oprávněný poskytovat příležitostné služby uvedené v kapitole II hlavy I tohoto oddílu nebo provozovatele taxislužby či dvoukolových nebo tříkolových motorových vozidel nebo dopravních vozidel s řidičem ve smyslu této hlavy, bude potrestán trestem odnětí svobody až na dvě léta a bude mu uložena pokuta ve výši 300 000 [eur].

Právnickým osobám uznaným za trestně odpovědné za spáchání přečinu podle tohoto článku budou uloženy vedle pokuty za podmínek stanovených v článku 131-38 code pénal (trestní zákoník) i tresty stanovené v bodech 2 až 9 článku 131-39 téhož zákoníku. Zákaz uvedený v bodě 2 téhož článku 131-39 se vztahuje na činnost, při jejímž výkonu nebo v souvislosti s ním byl spáchán přečin. Tresty stanovené v bodech 2 až 7 uvedeného článku lze uložit pouze na dobu nejvýše pěti let.“

9 Článek 131-39 body 2 až 9 trestního zákoníku stanoví:

„Pokud tak zákon stanoví v případě právnických osob, lze za zločin nebo přečin uložit jeden nebo více následujících trestů:

[…]

2° Zákaz trvale nebo po dobu až pěti let vykonávat přímo nebo nepřímo jednu nebo více profesních nebo společenských činností;

3° Podřízení po dobu až pěti let soudnímu dohledu;

4° Uzavření podniku nebo jedné nebo více provozoven podniku použitých k páchání dotyčných činů natrvalo nebo po dobu až pěti let;

5° Vyloučení z účasti na veřejných zakázkách natrvalo nebo po dobu až pěti let;

6° Zákaz trvale nebo po dobu až pěti let veřejně nabízet cenné papíry nebo žádat o přijetí svých cenných papírů k obchodování na regulovaném trhu;

7° Zákaz po dobu až pěti let vystavovat šeky s výjimkou šeků umožňujících výběr finančních prostředků beneficientem od výstavce šeku nebo certifikovaných šeků, nebo používat platební karty;

8° Trest propadnutí majetku za podmínek a způsobem stanoveným v článku 131-21;

9° Zveřejnění vydaného rozhodnutí nebo šíření tohoto rozhodnutí v tisku nebo prostřednictvím jakékoli formy sdělování veřejnosti elektronickými prostředky.“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

10 Společnost Uber France poskytuje pomocí aplikace pro chytré telefony službu zvanou „Uber Pop“, kterou zprostředkovává kontakt mezi neprofesionálními řidiči používajícími vlastní vozidlo a osobami, které se chtějí přemístit po území města. V rámci služby poskytované pomocí této aplikace tato společnost, jak uvedl tribunal de grande instance de Lille (soud rozhodující v prvním stupni v Lille, Francie) v předkládacím rozhodnutí, stanoví ceník jízdného, inkasuje cenu za každou jízdu od zákazníka, načež z ní část vyplatí neprofesionálnímu řidiči vozidla a vystaví fakturu.

11 Společnost Uber France je v řízení před tímto soudem vedeným v návaznosti na trestní oznámení učiněné soukromou osobou, v němž byl rovněž podán panem Nabilem Bensalem návrh na přiznání náhrady škody v adhezním řízení, obžalována z toho, že se dopustila zaprvé podvodných obchodních praktik od 2. února a 10. června 2014, zadruhé spolupachatelství při protiprávním provozování taxislužby od 10. června 2014 a zatřetí protiprávního organizování systému zprostředkování kontaktu mezi zákazníky a osobami zabývajícími se silniční přepravou osob za úplatu vozidly s méně než deseti místy od 1. října 2014.

12 V rozsudku ze dne 17. března 2016 tribunal de grande instance de Lille (soud rozhodující v prvním stupni v Lille) uznal společnost Uber France vinnou ze spáchání podvodných obchodních praktik a zprostil tuto společnost obžaloby stran spolupachatelství při protiprávním provozování taxislužby.

13 Co se týče protiprávního organizování systému zprostředkování kontaktu mezi zákazníky a neprofesionálními řidiči, ze kterého je tato společnost obžalovaná na základě článku L. 3124-13 zákona o dopravě, měl tento soud pochybnosti o tom, zda lze toto ustanovení považovat za ustanovení, kterým se stanoví „předpis pro služby“ informační společnosti ve smyslu čl. 1 bodu 5 směrnice 98/34, jehož neoznámení podle čl. 8 odst. 1 uvedené směrnice by znamenalo nemožnost jeho uplatnění vůči jednotlivcům, nebo spíše za pravidlo týkající se „služeb v oblasti dopravy“ ve smyslu čl. 2 odst. 2 písm. d) směrnice 2006/123.

14 Za těchto podmínek se tribunal de grande instance de Lille (soud rozhodující v prvním stupni v Lille) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Je článek L. 3124-13 zákona o dopravě, který byl vložen zákonem č. 2014-1104 ze dne 1. října 2014 o taxislužbě a najímaných dopravních vozidlech s řidičem, novým technickým předpisem týkajícím se jedné či několika služeb informační společnosti ve smyslu [směrnice 98/34], který nemá přímou povahu a u něhož byla dána povinnost předem oznámit tento text Evropské komisi podle článku 8 této směrnice, nebo spadá do působnosti [směrnice 2006/123], která v čl. 2 odst. 2 písm. d) vyjímá ze své působnosti služby v oblasti dopravy?

Pokud bude odpověď na první část této otázky kladná, má nedodržení oznamovací povinnosti, která je stanovena v článku 8 [směrnice 98/34], za následek nemožnost uplatnit článek L. 3124-13 zákona o dopravě na jednotlivce?“

K předběžné otázce

15 Podstatou první části otázky předkládajícího soudu je, zda musí být článek 1 směrnice 98/34 a čl. 2 odst. 2 písm. d) směrnice 2006/123 vykládány v tom smyslu, že vnitrostátní právní úprava, která trestně postihuje organizování systému zprostředkování kontaktu mezi zákazníky a osobami, které za úplatu poskytují služby silniční přepravy osob vozidly s méně než deseti místy, aniž mají k tomuto účelu povolení, musí být kvalifikována jako předpis pro služby informační společnosti, jenž podléhá povinnosti předchozího oznámení Komisi stanovené v čl. 8 odst. 1 prvním pododstavci směrnice 98/34, nebo zda se taková právní úprava naopak týká služeb v oblasti dopravy, jež jsou vyloučeny z oblasti působnosti směrnice 98/34 i směrnice 2006/123.

16 Na úvod je třeba připomenout, že právní úprava dotčená ve věci v původním řízení ukládá za organizování systému zprostředkování kontaktu mezi zákazníky a osobami, které bez povolení poskytují služby silniční přepravy osob, trestněprávní sankce, jako je odnětí svobody, pokuta, zákaz vykonávat profesní nebo společenskou činnost, uzavření provozovny podniku, jakož i propadnutí majetku.

17 Ve věci v původním řízení dotčená služba spočívá v tom, že se pomocí aplikace pro chytré telefony za úplatu zprostředkuje kontakt mezi neprofesionálními řidiči a osobami, které se chtějí přemístit po území města, jak je uvedeno v bodě 10 tohoto rozsudku, přičemž poskytovatel této služby stanoví ceník jízdného, inkasuje cenu za každou jízdu od zákazníka, načež z ní část vyplatí neprofesionálnímu řidiči vozidla a vystaví fakturu.

18 Soudní dvůr měl ve svém rozsudku ze dne 20. prosince 2017, Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:981), vydaném v řízení o předběžné otázce předložené v rámci občanskoprávního sporu, příležitost určit právní kvalifikaci takové služby z pohledu unijního práva.

19 Soudní dvůr tak nejdříve konstatoval, že zprostředkovatelská služba, která umožňuje přenos informací o rezervaci přepravní služby mezi cestujícím a neprofesionálním řidičem používajícím vlastní vozidlo, který přepravu uskuteční, pomocí aplikace pro chytrý telefon, v zásadě splňuje kritéria k tomu, aby mohla být považována za „službu informační společnosti“ ve smyslu čl. 1 bodu 2 směrnice 98/34 (rozsudek ze dne 20. prosince 2017, Asociación Profesional Elite Taxi, C-434/15, EU:C:2017:981, bod 35).

20 Soudní dvůr nicméně uvedl, že zprostředkovatelská služba, o jakou se jednalo ve věci, v níž byl vydán tento rozsudek, se neomezuje na zprostředkovatelskou službu spočívající ve zprostředkování kontaktu, pomocí aplikace pro chytré telefony, mezi neprofesionálními řidiči používajícími vlastní vozidlo a osobami, které se chtějí přemístit po území města (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 20. prosince 2017, Asociación Profesional Elite Taxi, C-434/15, EU:C:2017:981, bod 37).

21 V tomto ohledu Soudní dvůr uvedl, že zprostředkovatelská služba poskytovaná dotyčnou společností je neoddělitelně spojena s nabídkou služeb individuální městské dopravy, kterou vytváří, s přihlédnutím především k tomu, že tato společnost poskytuje aplikaci, bez níž by tito řidiči neposkytovali přepravní služby, a osoby, které se chtějí přemístit po území města, by nevyužily služeb uvedených řidičů, a navíc k tomu, že tato společnost má rozhodující vliv na podmínky služeb poskytovaných takovými řidiči, zejména tím, že stanovuje maximální cenu přepravy, že tuto cenu od zákazníků inkasuje, aby z ní následně část vyplatila neprofesionálnímu řidiči vozidla, a že vykonává určitou kontrolu kvality vozidel a jejich řidičů, jakož i chování posledně uvedených, která může případně vést k jejich vyloučení (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 20. prosince 2017, Asociación Profesional Elite Taxi, C-434/15, EU:C:2017:981, body 38 a 39).

22 Soudní dvůr na základě těchto skutečností dospěl k závěru, že taková zprostředkovatelská služba, o jakou se jednalo v uvedené věci, musí být považována za nedílnou součást komplexní služby, jejíž hlavní složkou je přepravní služba, a tudíž odpovídá nikoliv kvalifikaci „služba informační společnosti“

ve smyslu čl. 1 bodu 2 směrnice 98/34, nýbrž kvalifikaci „služba v oblasti dopravy“ ve smyslu čl. 2 odst. 2 písm. d) směrnice 2006/123 (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 20. prosince 2017, Asociación Profesional Elite Taxi, C-434/15, EU:C:2017:981, bod 40).

23 Soudní dvůr z toho zejména vyvodil, že tato zprostředkovatelská služba nepodléhá směrnici 2006/123, neboť služby v oblasti dopravy podle čl. 2 odst. 2 písm. d) uvedené směrnice patří mezi služby výslovně vyloučené z její působnosti (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 20. prosince 2017, Asociación Profesional Elite Taxi, C-434/15, EU:C:2017:981, bod 43).

24 Z týchž důvodů se tento závěr vztahuje na zprostředkovatelskou službu dotčenou ve věci v původním řízení, jelikož z informací dostupných Soudnímu dvoru vyplývá, že se tato služba v podstatě neliší od služby popsané v bodě 21 tohoto rozsudku, což však přísluší ověřit předkládajícímu soudu.

25 S výhradou tohoto ověření proto taková právní úprava, jako je úprava dotčená ve věci v původním řízení, jež byla uplatněna v rámci trestního řízení zahájeného proti společnosti poskytující uvedenou zprostředkovatelskou službu, nemůže spadat do působnosti směrnice 2006/123.

26 Z toho vyplývá, že tato právní úprava nemůže být kvalifikována jako předpis pro služby informační společnosti ve smyslu článku 1 směrnice 98/34, a tedy podléhat povinnosti předběžného oznámení Komisi stanovené v čl. 8 odst. 1 prvním pododstavci této směrnice.

27 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na první část položené otázky odpovědět tak, že článek 1 směrnice 98/34 a čl. 2 odst. 2 písm. d) směrnice 2006/123 musí být vykládány v tom smyslu, že vnitrostátní právní úprava, která trestně stíhá organizování systému zprostředkování kontaktu mezi zákazníky a osobami, které za úplatu poskytují služby silniční přepravy osob vozidly s méně než deseti místy, aniž mají k tomuto účelu povolení, se týká „služeb v oblasti dopravy“, pokud se vztahuje na zprostředkovatelskou službu poskytovanou pomocí aplikace pro chytré telefony, která je nedílnou součástí komplexní služby, jejíž hlavní složkou je přepravní služba. Taková služba je vyloučena z oblasti působnosti těchto směrnic.

28 Vzhledem k odpovědi na první část otázky není namístě odpovědět na druhou část této otázky, která se týká toho, zda musí být taková právní úprava v rozsahu, v němž se vztahuje na takovou službu, o jakou se jedná ve věci v původním řízení, oznámena v souladu s čl. 8 odst. 1 prvním pododstavcem směrnice 98/34.

K nákladům řízení

29 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

Článek 1 směrnice Evropského Parlamentu a Rady 98/34/ES ze dne 22. června 1998 o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů a předpisů pro služby informační společnosti, ve znění směrnice Evropského Parlamentu a Rady 98/48/ES ze dne 20. července 1998, a čl. 2 odst. 2 písm. d) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES ze dne 12. prosince 2006 o službách na vnitřním trhu musí být vykládány v tom smyslu, že vnitrostátní právní úprava, která trestně stíhá organizování systému zprostředkování kontaktu mezi zákazníky a osobami, které za úplatu poskytují služby silniční přepravy osob vozidly s méně než deseti místy, aniž mají k tomuto účelu povolení, se týká „služeb v oblasti dopravy“,

pokud se vztahuje na zprostředkovatelskou službu poskytovanou pomocí aplikace pro chytré telefony, která je nedílnou součástí komplexní služby, jejíž hlavní složkou je přepravní služba. Taková služba je vyloučena z oblasti působnosti těchto směrnic.

Podpisy.